

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW:

— BIZ DÜNYÄNIŇ ÄHLI ÝURTLARY WE HALKLARY ÜÇIN AÇYKDYRYS!

ÝAŞ DIPLOMATYŇ SESI

Biziň baş maksadymyz Watana gulluk etmektir! **METBUGAT — ELEKTRON GAZETI**

THE VOICE OF YOUNG DIPLOMAT

Our main goal is to serve the Motherland! **ELECTRONIC NEWSPAPER**

Esaslandyryjysy — Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary instituty

Elektron gazet 2020-nji ýylyň 1-nji oktýabryndan bäri çykýar.

№19 (69) 2023-nji ýylyň 10-njy iýuly

HEPDÄNIŇ MÖHÜM WAKALARY

3-nji iýulda Türkmenistanyň Ýaponiýadaky ilçisi A.Baýramow Birleşen Milletler Guramasynyň Okuw we ylmy-barlag institutynyň (UNITAR) 60 ýyllyk şanly senesi hem-de UNITAR-yn Ýaponiýanyň Hirosima şäherinde ýerleşýän edarasynyň 20 ýyllygy mynasybetli çärä gatnaşdy.

Çärä gatnaşyjylar durnukly ykdysady ösüş arkaly parahatçylygy we abadançylygy ösdürmek, şeýle hem howanyň üýtgemegi bilen bagly daşky gurşawy gorap saklamagy we 2030-njy ýylyň gün tertibini üpjün etmek maksady bilen tehnologiýany ulanmagy düzgünleşdirmekte BMG-niň agza döwletleriniň milli we ýerli hö-

kümet işgärlerini taýýarlamakda bu halkara guramanyň möhüm ornuny bellediler.

4-ni iýulda hormatly Prezidentimiz sanly ulgam arkaly geçirilen Şanhaý Hyzmatdaşlyk Guramasyna (ŞHG) agza döwletleriň Baştutanlarynyň Geňeşiniň 23-nji mejlisine gatnaşdy.

Döwlet Baştutanymyzyň bu gezekki mejlise hormatly myhman hökmünde çagyrylmagy Watanymyzyň halkara giňişlikde barha artýan abraýynyň, ýurdumyzyň ikitaraplaýyn we köptaraplaýyn görnüşdäki netijeli hyzmatdaşlygyň möhüm meseleleri boýunça başlangyçly çykyş edýändiginiň ýene bir aýdyň subutnamasydyr.

Sammitiň jemleri boýunça Nýu-Deli Jarnamasy we beýleki birnäçe resminamalar kabul edildi.

4-nji iýulda hormatly Prezidentimiziň tabşyrygy boýunça Mejlisiň Başlygy D.Gulmanowa Tunis Respublikasynyň Türkmenistandaky Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçisi Tarak ben Salemden ynanç hatyny kabul etdi.

5-nji iýulda Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary, daşary işler ministri Raşid Meredow Aşgabada iş sapary bilen gelen Beýik Britaniýanyň daşary işler, arkalaslyk we ösüş ministriň parlament orunbasary Leo Doherty bilen gepleşikleri geçirdi.

Duşuşygyň dowamynda taraplar syýasy-diplomatik, söwda-ykdysady we medeni-ynsanperwer häsiýetli ugurlaryň giň gerimini içine alyan ikitaraplaýyn gün tertibiniň wajpy meselelerini ara alyp maslahatlaşdylar.

Syýasy teswir

5-nji iýulda Aşgabat şäheriniň «Ýyldyz» myhmanhanasynda Merkezi Aziýada neşe serişdelerine garşy göreşmek maksatnamasynyň (CADAP) 7-nji tapgyrynyň Ýolbaşçy toparynyň ikinji mejlisi geçirildi.

Wekiliýetleriň baştutanlary sebitde neşe serişdeleriniň ýaýradylmagynyň önüni almak işi bilen bagly ileri tutulýan meseleleri ara alyp maslahatlaşdylar, bu ugurdaky üstünlikleri bellediler. Şeýle hem mejlise gatnaşanlar 2023-2024-nji ýyllar üçin çäreleriň sebit meýilnamasy boýunça pikir alyşdylar.

8-nji iýulda Türkmenistanyň daşary işler ministriň orunbasary B.Mätiýewiň ýolbaşçylygyndaky wekiliýet Bangkokda Aziýanyň Olimpiýa Geňeşiniň 42-nji Baştutanlarynyň Assambleýasynyň işine gatnaşdy.

Baş Assambleýanyň işine Milli Olimpiýa Komitetleriň 45 wekiliýeti, Aziýanyň Olimpiýa Geňeşiniň we Halkara Olimpiýa Komitetiniň ýolbaşçylary we wekilleri gatnaşdylar.

Çäräniň dowamynda Olimpiýa hereketini ösdürmek boýunça Geňeşiň alyp barýan işlerine seredildi. Şeýle hem Baştutanlaryň çäklerinde Aziýanyň Olimpiýa Geňeşiniň prezidentiň we Ýerine ýetiriji komitetiniň agzalarynyň saýlawlary geçirildi. Aziýanyň Olimpiýa Geňeşiniň täze prezidenti wezipesine 4 ýyl möhlet bilen Geňeşiň komitetiniň ýolbaşçysy Şeýh Talal Fahad Al-Ahmad Al-Sabah saýlandy.

«Ýaş diplomatyň sesi».

КОНФЕРЕНЦИЯ, ПОСВЯЩЕННАЯ ПРЕЗЕНТАЦИИ КНИГИ

института и путь его Президента», подаренная Национальному Лидеру туркменского народа,

Герою-Аркадагу Гурбангулы Бердымухамедову, Президентом Исламского банка развития Ахмедом Мохаммед Али Аль-Мадани.

На страницах книги рассказывается об истории Исламского банка развития, его деятельности и сотрудничестве со странами-членами банка, в том числе с Туркменистаном.

■ 6 июля 2023 года в Институте международных отношений МИД Туркменистана состоялась торжественная конференция, посвященная презентации книги «Yslam Ösüş Banky we Doktor Ahmad Mohammad Ali. Institutyň taryhy we onuň Prezidentiniň ýoly» («Исламский банк развития и доктор Ахмад Мохаммад Али. История

THE RESULTS OF THE COMPETITION

■ On July 4, 2023, awarding a ceremony of the winners of the writings competition «Jeýhun bilen bahry-Hazar arasy», announced among students of the Institute. According to the results of Meylis Sadykov, 3rd year student of the faculty of International Journalism ranked 1st, Oraz Nurliyev, 1st year student of faculty of International Law 2nd, and Maysa Ashirova, 1st year student of

the faculty of International Journalism ranked 3rd. The winners were awarded certificates.

■ 2023-nji ýylyň 7-nji iýulynda Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň çäginde yglan edilen «Kitap okamak gullar, magnydan dokdur» atly kitap okamak bäsleşiginiň testi geçirildi. Oňa ýokary okuw mekdebimiziň ähli fakultetlerinden isleg bildiren talyplary gatnaşdylar.

Bäsleşigiň netijeleri boýunça I orny Halkara žurnalistikasy fakultetiniň II ýyl

KITAP OKAMAK BÄSLEŞIGI

talyby Gurbanmyrat Aşyrow, II orny şol fakultetiň II ýyl talyby Ajaýyp Nobatowa, III orny şol fakultetiň I ýyl talyby Aýşirin Döwletowa eýelediler.

Bäsleşigiň ýeňijileri «Gujurly nesil» bilim merkeziniň isleg bildirilýän ugurlaryň islendigi boýunça dürli görnüşli arzanlandyrlaryna we institutyň Hormat hatlaryna mynasyp boldular.

«Ýaş diplomatyň sesi».

ПРИНЦИПЫ МНОГОСТОРОННЕГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ: мир, доверие и диалог

Последовательно реализуя стратегию, основанную на эффективном сотрудничестве, Туркменистан развивает равноправные и взаимовыгодные двусторонние и многосторонние отношения с государствами и ведущими международными организациями мира, ведёт широкий и позитивный диалог в сфере глобального благополучия и всесторонне поддерживает выработку продуманных решений актуальных проблем современности. Наша страна, являясь членом более 50-ти международных организаций, в соответствии с её международно-правовым статусом нейтралитета, последовательно выражает свои приоритетные взгляды на мир, безопасность и развитие, участвуя в качестве почётного гостя в мероприятиях, организуемых в мировом масштабе. Выражая заинтересованность в успешной интеграции в политическое и экономическое пространство мира, Туркменистан, к примеру, активно участвует во встречах, проводимых на уровне ряда особо статусных международных организаций.

Туркменистан – ШОС: перспективы сотрудничества

Шанхайская Организация Сотрудничества, являясь одним из важных инструментов регионального взаимодействия, влияет на процессы, происходящие не только на пространстве ШОС, но и всего мира. Возрастание роли этой организации связано и тем, что в её состав входят передовые страны с развивающейся экономикой, налаживание контактов с которыми приносит практическую пользу странам Центральной Азии, в частности, Туркменистану.

Туркменистан, последовательно принимая участие в работе ШОС в качестве почётного гостя, выдвигает конкретные инициативы по наращиванию регионального сотрудничества в рамках этой Организации. Так, руководство нашей страны в разные годы принимало участие во встречах на высшем уровне, в числе которых – заседания глав государств ШОС, состоявшиеся в августе 2007 года в Бишкеке, в 2010 году в Ташкенте, в июне 2012 года в Пекине, в

сентябре 2014 года в Душанбе, в июне 2016 года в Ташкенте и в сентябре 2021 г. в Душанбе.

Немаловажным стало и участие Президента Сердара Бердымухамедова в юбилейном – XX заседании Совета глав правительств государств-членов Шанхайской Организации Сотрудничества, которое состоялось в ноябре 2021 г. В ходе встречи был рассмотрен широкий круг вопросов развития взаимодействия в рамках ШОС. Особое внимание было уделено углублению партнёрства в торгово-экономической, инвестиционной и гуманитарной сферах, в том числе в контексте преодоления последствий пандемии коронавирусной инфекции. Туркменской стороной были обозначены приоритетные направления сотрудничества и достигнутые успехи в этом направлении.

16 сентября 2022 г. Президент Сердар Бердымухамедов принял участие в Самаркандском самми-

те ШОС, где выдвинул ряд важных внешнеполитических инициатив. В частности, глава Туркменского государства, отметив, что наша страна инициирует разработку проекта резолюции Генассамблеи ООН «Диалог – гарантия мира», предложил объявить 2025 год «Годом мира и доверия».

Актуальные задачи современности

Президент Сердар Бердымухамедов также отметил, что Туркменистан открыт для серьёзного расширения торгово-экономического партнёрства с ШОС, для чего есть не только реальные возможности, но и объективная необходимость.

4 июля с.г. Президент Туркменистана принял участие в 23-м заседании Совета глав государств-членов Шанхайской Организации Сотрудничества (ШОС), состоявшемся в формате видеоконференцсвязи. Говоря о ключевых направлениях сотрудничества нашей страны с государствами ШОС, Президент Туркменистана выделил несколько важных форм взаимодействия, реализация которых способствуют углублению экономического, инвестиционного, транспортного, энергетического сотрудничества. В числе приоритетных форм взаимодействия были названы вопросы налаживания политико-дипломатического сотрудничества в сфере кибер- и биобезопасности; формирования механизма логистической деятельности, нацеленной на создание новых и повышение эффективности существующих межконтинентальных и региональных транспортно-транзитных коридоров; формирования условий для системного и долгосрочного сотрудничества в энергетической сфере посредством планирования совместных проектов по диверсификации поставок энергоносителей; учреждения платформы для эффективного партнёрства в сфере высоких технологий; координации совместной работы в области изменения климата, охраны окружающей среды и экологии. В качестве первого шага на пути реализации выдвинутых инициатив глава государства отметил целесообразность проведения консультаций на уровне экспертов по каждому из выше-названных направлений.

Участие Президента Туркменистана в статусе почётного гостя в очередном заседании Совета глав государств Шанхайской Организации Сотрудничества под председательством Индии в онлайн-формате 4 июля с.г. стало очередным наглядным свидетельством высокого международного авторитета нашей страны на международной арене и всеобщего признания её внешнеполитической стратегии.

Акмухаммед ДЖУМАКУЛИЕВ,
преподаватель ИМО МИД Туркменистана.

TÜRKMENISTAN – YSLAM ÖSÜŞ BANKY: ÖSÜŞLERIŇ AÝDYŇ ÝOLUNDA

«Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022 — 2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmeğiň Milli maksatnamasynyň» we «Türkmenistanyň Prezidentiniň ýurdumyzy 2022 — 2028-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmek boýunça Maksatnamasynyň» wezipelerine laýyklykda, Türkmenistanyň Bitaraplyk syýasaty ählumumy strategik möhüm gural hökmünde dünýä we sebit döwletleri, şeýle hem abraýly halkara guramalary bilen hyzmatdaşlygy mundan beýläk-de ösdürmäge gönükdirilendir. Ýurdumyzyň halkara maliýe ulgamynda ýakyn hyzmatdaşlarynyň biri hem Yslam ösüş bankydyr. Bu bank bilen Türkmenistan uzak ýyllaryň dowamynda hyzmatdaşlyk edip gelýär.

Taryha nazar salsak, Yslam ösüş banky 1973-nji ýylyň 18-nji dekabrynda Yslam Hyzmatdaşlyk Guramasyna agza ýurtlaryň maliýe ministrleriniň ilkinji konferensiýasynda döredildi. Onuň esasy maksady şerigatyň kanunlaryna, ýagny yslam hukugynyň ýörelgelerine esaslanýan agza ýurtlaryň we dünýädäki musulman jemgyýetleriniň durmuş-ykdysady ösüşine goldaw bermekden ybaratdyr. Yslam ösüş banky resmi ýagdaýda öz işine 1975-nji ýylyň 20-nji oktyabrynda başlady. Yslam ösüş bankynyň esasy wezipeleri we maksatlary şulardan ybaratdyr: durmuşy özgertmeleriň ösüşini güýçlendirmek ýaly umumy maksatlara laýyklykda, bu bank agza ýurtlaryň döwlet, şeýle hem hususy gurşawdaky önümçilik

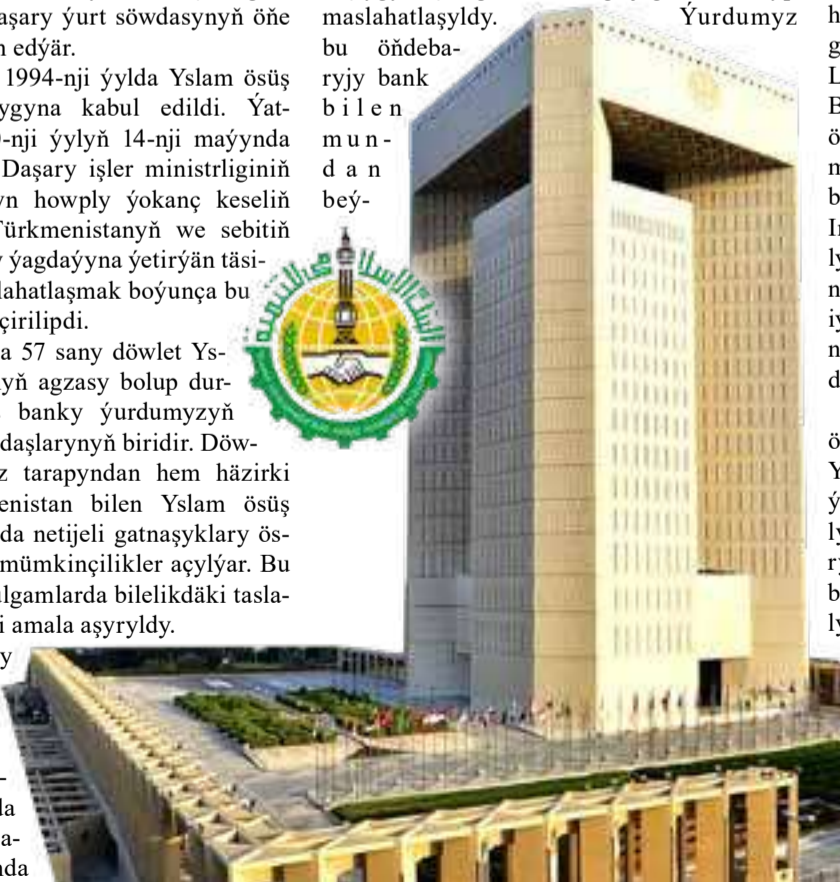
taslamalaryny maliýeleşdirmek işini amala aşyrýar. Ol ykdysady we durmuş düzümindäki taslamalary maliýeleşdirýär, agza ýurtlara tehniki taýdan goldaw berýär, önümçilik gurluşawyna deňişli daşary ýurt söwdasynyň öňe gitmegine ýardam edýär.

Türkmenistan 1994-nji ýylda Yslam ösüş bankynyň agzalygyna kabul edildi. Ýatlap geçsek, 2020-nji ýylyň 14-nji maýynda Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň binasynda aýratyn howply ýokanç keseliň ýaýramagynyň Türkmenistanyň we sebitiň durmuş-ykdysady ýagdaýyna ýetirýän täsirini ara alyp maslahatlaşmak boýunça bu bankyň geňeşi geçirilipdi.

Häzirki wagtda 57 sany döwlet Yslam ösüş bankynyň agzasy bolup durýar. Yslam ösüş banky ýurdumyzyň ygtybarly hyzmatdaşlarynyň biridir. Döwlet Baştutanymyz tarapyndan hem häzirki döwürde Türkmenistan bilen Yslam ösüş bankynyň arasynda netijeli gatnaşyklary ösdürmek üçin giň mümkinçilikler açylýar. Bu bank bilen dürli ulgamlarda bilelikdäki taslamalaryň birnäçesi amala aşyryldy.

Mälim bolşy ýaly, ýakyn-ýakyn Gahryman Arkadagymyz Saud Arabystany Patyşalygynda saparda boldy. Saparyň dowamynda

türkmen halkynyň Milli Lideri Yslam ösüş bankynyň ýolbaşçysy bilen duşuşyk geçirdi. Onuň dowamynda ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygyň şu günü we geljegi ara alnyp maslahatlaşyldy. Ýurdumyz bu öndebaryjy bank bilen mundan beý-

özara gatnaşyklary berkitmäge uly gyzyklanma bildirýär. Duşuşygyň barşynda Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gahryman Arkadagymyz ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygy ýokary derejede ösdürmek ugrunda tagalla edýändigini we gatnaşyklaryň işjeňleşdirilmegine şahsy goşandyny nazara alyp, Yslam ösüş bankynyň prezidentine özüniň «Ömrümiň manysynyň dowamaty» atly kitabyny we «Arkadag şäheri — geljegiň şäheri» atly kitaby sowgat hökmünde gowşurdy. Ýeri gelende belläp geçsek, duşuşykda türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gahryman Arkadagymyza Yslam ösüş bankynyň prezidenti Ahmad Mohamed Ali Al-Madani tarapyndan «Yslam ösüş banky we Doktor Ahmad Mohammad Ali. Institutyň taryhy we onuň prezidentiniň ýoly» atly kitap sowgat berildi. Bu kitabyň tanyşdyrylyş dabarasyna 2023-nji ýylyň 6-njy iýulynda Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutunda geçirildi.

Hormatly Prezidentimiz tarapyndan öňe sürülýän başlangyçlar, dünýä ýurtlary, Yslam ösüş banky bilen ikitaraplaýyn we köptaraplaýyn hyzmatdaşlygy ösdürmek boýunça amala aşyrylýan işler diňe biziň däl, eýsem, bütin dünýä halklarynyň parahat we bagtly geljegini gönükdirilendir. Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Serdarymyzyň halk, ýurt bähbitli, sebit we umumadamzat ähmiýetli işleri rowaç, belent başlary aman bolsun!

Sülgün NEPEŞOWA,
Halkara ykdysady gatnaşyklary kafedrasynyň mugallymy.

Общая территория входящих в ШОС стран составляет более 35 млн км², то есть 65 % территории Евразии. Общая численность населения стран ШОС примерно равна 3,5 млрд человек.

Исламский банк развития был основан 18 декабря 1973 года на первой конференции министров финансов стран-участниц Организации исламского сотрудничества.

Magtymguly Pyragynyň dünýe, yn-sanperwerlik, yn-san ömrüniň manysy baradaky pelsepewi pikirleri alymlaryň üns merkezinde bolup, olar içgin öwrenilýär we wagyz edilýär. Adamyň bakylyga ýetmegine mümkinçilik berýän gymmatlyklar şahyryň döredijiliginde birin-birin seljerilýär.

Gahryman Arkadagymyzyň beýik akyldaryň döredijiligine iňňän uly sarpa goýandygyna «Älem içre at gezer» we «Döwlet guşy» romanlaryny okanynda aýdyň göz ýetirmek bolýar. Çünki bu çuň manyly eserlerde Magtymguly Pyragynyň filosofik dünýäsi we ylmy garaýyşlary öz beýany tapýar. Gahryman Arkadagymyz «Ömrüniň manysy» atly kitabyňyň ilkinji sahypalarynda yn-san ömrüniň bihuda geçmeli dældigi hakynda: «Şunuň bilen baglanyşykly, meniň çuňňur ynanyjma görä, her bir adam öz geçen ýoly, şu günü, geljegi barada çynlakaý we düýpli oýlanmalydyr. Men şunça ýoly nähili geçdim? Nämeleri bitirdim? Şu gün nähili bolmaly? Ine, şeýle soraglary, kärene we derejesine seretmezden, her bir yn-san öz-özüne bermelidir. Men bu ýagdaýa yn-sançylyk borjy diýip düşünýärin» diýip, yn-sanyň bu dünýäde haýyr işleri bilen bakylyga ýetmelidigi hakynda belleýär. Akyldar şahyryň:

*Pyragy dünýä düýsdür,
Düýş görseň, düýbi hiçdir,
Jahanda ýaman işdir,
Gury gelip, boş gitmek.*

– diýen setirleriniň türkmen halkynyň Milli Lideriniň yllam çeşmesi bolandygyna göz ýetirmek bolýar. «Boş gitmegiň» özi çuňňur many aňladyp, özüňden ýagşy at galdyrmagy başarmalydygyny, haýyry işleriň sogabyndan başga yn-sana ýoldaş boljak zadyň yokdugyny beýan edýär.

Bagşylaryň dilleriniň dogasyna öwrülen şahyryň «Aty ýagşydyr» diýen şygrynda:

*Haýyryly il ýagşy haýyrsyz ilden,
Haýyryly har ýagşy, haýyrsyz pirden,
Alysmaz, berişmez bahyl adamdan,
Jaýynda bek tutan, gaty ýagşydyr.*

– diýip, ilniň derdine ýaran haryň bihaýyrdan ýagşyrakdygyny nygtaýar. «Ýagşylyk et, derýa at, balyk biler, balyk bilmese, Halyk biler» diýenleridir. Dünýäde adamzatdan galjak zat diňe ýagşy at-abraýdyr. Pyragy aýtmışlaýyn:

*Adam ogly bu dünýäge gelensoň,
At bilen abraý alan ýagşydyr.*

Magtymguly Pyragynyň «Gidiji bolma», «Il biläni», «Ili gözlär», «Ýykmaýan ärden», «Gadryn näbilsin» ýaly öwüt-nesihat häsiýetli şygrylary, rowaýatlar ummanyndan syzyp çykan «Elli müň ýyl döwran süren Benjandandan», «Tört müň dört yüz ýaşan Lukman Hekimden», «Kerk bedewli agyr gürzüli Rüstenden», hezreti Ýusupdyr Alydan habar berýän «Yerbe-ýer geçdi», «Batdy ýaranlar», «Ýaranlar», «Kepderi» ýaly eserleriniň içinden yn-sanlyk häsiýetleriniň iň gözelleri eriş-argaç bolup geçýär.

Türkmen halkynyň döreden dessanlarynyň ählisinde bu pikir örboýuna galýar. «Görogly» şadessanynda hem Görogly hemişe halkyň ýanyndan aýrylmaýar, ony köpçülikden aýry göz önüne getirmek mümkin däl. Jygaly begiň öz agtygyna berýän şu maslahaty bolsa tutuş epösyň süňňüne siňip, nesilleriň aňyna ýol salypdyr:

*Ýaşulular geňes etse,
Ýagşy-ýamana göz ýetse,
Il-halkyň bir iş tutsa,
Sen ondan galyjy bolma.*

Bu setirler Magtymguly Pyragynyň «Gidiji bolma» şygryny hakynda janlandyryar. Alymlaryň bellemegine görä, şahyr Hywada okanda dessançy bagşylar bilen ýakynan gatnaşyk saklap, «Görogla» kalbynyň töründen orun beripdir.

*Ýagşy oguldan rehnet arygy akar,
Lagnatkerde ogul boldy, bolmady.*

– diýip, şahyr jemgyýetde, maşgalada şahsyýetiň ornuny kesgitlemäge çalyşýar. Häzirki zaman jemgyýetiniň

wajyp meseleleriniň biri maşgala we maşgaladaky terbiýedir. Gahryman Arkadagymyzyň «Ömrüniň manysy» atly kitabynda belleýşi ýaly, çaga dogry ýoly, dogry hünäri saýlamaga ene-ata, mugallym ýardam etmelidir. Ýaş nesliň manyly ömür sürmegi, maşgalada alan terbiýesine baglydyr. Beýik akyldaryň: «Aslyna tartadyr ýüwrük, çamanlyk» diýmegi ýöne ýerden däl. Pederlerimiz aýtmışlaýyn, «ärden är dörär, şirden şir». Magtymguly Pyragy üçin haýyryly yn-san bu özüni halkynyň abadançylygy ugrundaky göreşe bagşy edýän, şonuň üçin hem panydaky ömri tamamlandan soňra hem jemgyýetde öz işleri we pikirleri bilen ýaşaýan adamdyr.

*Ganymat bil, gapyl adam, pursaty,
Murda dek uzanyp ýatyjy bolma.*

– diýmek bilen, şahyr bu dünýäde ýagşylyk etmäge howlukmalydygyny, ýaşaýyşyň her pursatyny il bähbitli işlere sarp etmelidigini nygtaýar. Onuň:

*Haýr işläp, bar, azat bol,
Utanma hyjalat bile!*

– diýen setirlerini gyzyla gaplaýmaly. Bu ýerde şahyr «Boş gitme, haýyr işiň bilen gitjek ýoluňy nurlandy» diýip, adam ogluny dogry ýola ugrukdyrýar.

Iň täze tehnologiýalaryň zamanasynda ruhy göýdüklikden ejir çekýän ýaşlara günde aýdylmaly sözler şulardan ybaratdyr. Çünki ruhy baýlyk, ruhy gözellig bolmasa, ylym yn-san bähbidine hereket edip bilmez. Ilki bilen, ruhy taýdan gözle ýaşlary kemala getirmegimiz ylmyň iň täze gazananlaryny halkymyzyň bähbidine hereket etdirmegimize mümkinçilik döredýär.

Magtymguly Pyragy öz şygrylarynda yn-sanyň ylma akyl ýetirmeginiň ylahy bir gudratdygyny, yn-san üçin beýik mertebedigini belleýär.

*«Jebrut äleminde Jelil syrnya,
Özüň gelip, garap görgül!» diýdiler.*

*Näge hyýal etsem, gola getirdim,
Näge baksam, aňa nazar ýetirdim.*

– diýip, şahyr barlygynyň gurлуşynyň gizlin we inçe syrlyryna akyl ýetirmegi özüniň matlabyňa öwrendigini aýdyň beýan edýär.

*Alymlara uýsaň açylar gözüň,
Jahyllara uýsaň, kör dek bolar sen.*

– diýen setirleriniň üsti bilen şahyr dünýä akyl ýetirmek, dogry ýol saýlamak üçin, berk binýat goýýar. Döwletsizlik döwründe halkyň arasynda adalatsyzlygyny ýaýramagyna akyldar şahyr tutuş durky bilen gynanýar. Ol «Ykbal bolmady», «Duman galmady», «Bilen islärin», «Aglar men», «Döke başlady» ýaly şygrylarynda alymlaryň akyl-pähiminiň sarpalanmazlygy, utanç-haýanyň, merdi-merdanalygyny peselmegi, döwletlilik ýörelgeleriniň ýiteňkirmegi ýaly ahwalatlaryň bardygyny beýan edýär.

*Sypahy barysy parahor boldy,
Şa aldynda adyl diwan galmady.*

*Gyz-juwanda ýokdur haýadan eser,
Ýigitler gyz bile oýnaýyp gezer.*

– diýen setirleri şahyryň ýürek ahyny beýan edýär.

Magtymguly Pyragy XX asyrdan kemala gelen yn-sanperwerlik pelsepesini XVIII asyrdan esaslandyryar. Ol diňe bir türkmen jemgyýetiniň däl, eýsem, tutuş dünýäniň yn-sanperwerlik pikirinde goýlan soraglara umumadamzat ähmiýetli jogaplar berip, nusgawy şahyr bolmagy başaran beýik akyldardyr.

Garaşsyzlyk Magtymguly Pyragyny tirsegine galdyrdy. Çünki türkmen halky millilik ýolundan ýöräp, Magtymguly Pyragynyň nakyla öwrülen setirlerini özüne ýol-ýörelge edindi.

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe hormatly Prezidentimiz ýaşlaryň ýokary ahlakly, jogapkärçilikli, watançy bolmalkary ugrunda uly aladalar edýär. Şahyryň «Gury gelip, boş gitme» ýörelgesinden ugur alyp, türkmen ýaşlary halkymyz üçin ömrüni bagşy etjek hünärmenler, ruhy taýdan gözle yn-sanlar bolup ýetişerler. Çünki Magtymguly Pyragynyň ýokary ahlaklylygy özüne siňdiren yn-sanperwer garaýyşlary häzirki zaman jemgyýetinde hemmetaraplaýyn ösen şahsyýeti terbiýelemekde taýsyz genji-hazyna-dyr.

*Aýna
BAÝMURADOWA,
Jemgyýeti öwreniş
ylymlary
kafedrasynyň
uly mugallymy.*

...Bu bäsleşik türkmen diplomatiýasynyň milli däbine öwrüldi gidiberdi. Neneň öwrülmesin?! Gör, bu ýyl ol ýene näçe ýaş çaparlaryň ykbalyna täsir eder?! «Çyn ýürekden edilen yhlas hiç wagt ýele sowrulmaýar» diýilýär. Maňa hem yhlasymyň netijesini görüp, arzuwlarymyň wysaly bilen didarlaşmak bagty nesip etdi.

«Parahatçylygyň ýaş çaparlary» atly akyl-paýhas bäsleşigi. Ol — sekizinji synpdan ýüregime düwen arzuwmyň amala aşmagyna ýardam eden ykbal bäsleşigi. Bagt, nesibe, şowlylyk, üstünlük... geleýin diýse, birden geliberýän eken.

Beýik Biribar maňa gülüp bakdy. Bäsleşigiň bildirişini gören pursadymdaky

dörän umyt uçgunlaryny ömrümiň ahyryna çenli hem taryp edip bilmerin. Talap edilýän ýumuşy ýerine ýetirmek üçin tutuş maşgalamy başa gaý eden şol günlerim... «Iň kyn zat — başlamak» diýlen söz aňymda gaýtalanýardy. Ýazyp-pozup, ýene ýazyp, ýene pozup, bäsleşigiň şertlerini ýat tutar derejesinde bilýändigime garamazdan, ýene gaýta-gaýta okan şol wagtlarym... Indi şol pursatlary ýatlamyda ýylgyranymy duýman galýaryn.

Eýýäm talyp bolanymyza bir ýyl bolupdyr. Geçen ýylyň maý ayında bäsleşigiň saýlama tapgyrlaryna taýýarlanyp ýören wagtymdy, bu ýyl bolsa şol «ykbal bäsleşigi» diýilýän oýnumyzyň alypbaryjysy boldum. Şunlukda, onuň hut islendik mekdep okuwçysynyň ykbalyny düýpgöter üýtgedýänligi sebäpli, men ony «ykbal bäsleşigi, ykballary özgerdýän bäsleşik» diýip atlandyrmagy makul bildim.

Ykbal bäsleşiginiň her bir pursady dünki ýaly ýadymda. Ýaz paslynyň ýagyşly günleriniň birinde «Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutundan jaň edýäs» diýip gelen nätanyş owazy maşgalamyza ýene tolgunma döretti. Jaň eden bäsleşigiň geçiş tertibi bilen meşgullanýan Akmuhammet mugallym ekeni. Ony talyp bolanymyzdan soň bilip galdym.

Bäsleşik üçin institutymyza gelen şol ilkinji günüm... Arzuwymdaky bilim ojagyma gadam basanym hem şol, her ädimde töweregi synlanymda, hyjuwym has hem artdy. Oýnuň dowamynda

«Pähimdarlar geňeşi» bilen birlikde, biziň jogaplarymyzy ünsli diňläp, bäsleşigiň adalatly geçmegi üçin zähmetini

YKBALLARY ÖZGERDEN BÄSLEŞIK

gaýgyрмаýan zenan mugallym hem Aýna mugallym ekeni. Elbetde, biz maňa soňlugy bilen göz ýetirdik. Gör, näçe adamyň zähmeti bar?! Sagbolsun aýtmak bilen çäklemek bolmaýar, jan aýaman zähmet çekip okamak, institutymyzyň abraýyna abraý goşmak indi biz — talyp çaparlaryň öňde goýan baş borjy.

«Pähimdarlar geňesiniň» agzalarynyň sowallar bilen baglylykda gelen kararlary, beren maglumatlary akyl-paýhas bäsleşiginiň ýene bir aýrylmaz bölegidir. Şol wagt mende bu geňeşiň agzalary bolan alymlar, aýratyn hem Çynar Rustemowa

bilen tanyşmak mümkinçiligi döredi. Gahryman zenan özüniň baý tejribesi bilen her bir gatnaşyjynyň başdan geçirýän duýgularyna gowy düşünişip, ruhdan düşmezligi maslahat beripdi.

Bäsleşigiň sylaglandyryş dabarasyna boýnumyzy medal bilen bezän mugallymlar bu günki günde bize özläriniň halypalyk derslerini berýärler. Tutuş okuw ýylynyň dowamynda ylym-bilim beren hormatly ilçä Amangeldi Rahmanowyň her bir sapagy biziň üçin baýram, her bir goýan bahasy bolsa baýrakdyr. Halypa diplomat Çary Nyýazowyň dersinde auditoriýamyz edil Fransiýanyň şüweleňli köçeleriniň howasy bilen dolup joşýardy. Sapar Berdiniýazowyň baý diplomatik tejribesinden beren maslahatlary hem bahasyna ýetip bolmajak baýlykdyr. Tejribeli diplomatlaryň her bir dersi gyzyldan gymmatly sapaklar bolup

durýar.

Ykbal bäsleşigi bu ýyl hem täze ýaş çaparlaryň ençemesini ýüze çykardy. Insitutymyzyň web-saýtyndan bildirişi gören ýokary synp mekdep okuwçylary haýal etmän, bäsleşigiň elektron poçtasy arkaly hasaba alyndy. Gatnaşmaga isleg bildiren okuwçylaryň sanynyň 300-den geçmegi, eýýäm mekdep partasyndan başlap, bu bäsleşige uly gyzyklanmalaryň bardygyny görkezýär.

Bäsleşigiň II möwsümünde institutdaky Türkmeniň Ak öýünde dünýä medeniýetleri myhmançylykda boldy. Ak öýüň bu medeniýetlere mahsus bezegler bilen bezelmege, mürzeleriň şol sebite mahsus lybaslary geýmege mekdep okuwçylaryna özläriniň berýän jogaplaryna has içgin aralaşmagyna ýardam etdi.

Bäsleşigiň bu ýylky möwsüminiň şertleri öňkügindedi. Çünki şertiň şert bolmagy türkmen halkyna mahsus gadymy ýörelgeleriň biridir. Oguz hanyň sekizburçlugyny özüne siňdiren nepis halydaky baş sany reňkli şekiller her bir bäsleşige gatnaşyjyda öňe gitmäge isleg döredýär. Iň esasy zat hem, ýaýy — hökümdarlyga, peýkamy — ilçä deňän Oguz han atamyzyň ok bilen ýaýy. Göýä, ýyldyz kimin parlayan şol ok bilen ýaýy ýokary götermek her bir gatnaşyjynyň şol pursatdaky esasy arzuwy. Ýaş çaparlaryň beren her bir jogabyna göwnüň galkynýar. Näçe zähmet, näçe azap çekendigini okuwçynyň beren her bir jogabyndan, maňlaýyndan daman

merjen kimin damjalaryndan bilip bolýar. Elbetde, her bir adamyň ýatdan çykmajak

Yaş çaparlaryň ýürek sözi

pursatlary bolýar, bäsleşige gatnaşýan ýaş çaparlarymyzyň tolgunmalaryna, ýürek buýsançlaryna men belet. Aýratyn hem, alypbaryjynyň: «Mürzeler, sowallar sebedini getirin!» diýen ýüzlenmesinden eýýäm çekilen zähmetiň miwe eçiljek pursatlary başlaýar. Indi olar meniň durmuşymyň iň süýji ýatlamalaryna öwrüldi. Nesip bolsa, bu ykbal bäsleşigi ýene näçe ýaş çaparlaryň ykbalyny üýtgeder. Ýöne bir zat anyk: her bir ýaş çaparyň üstünden näçe ýyllar geçse-de, bir döwürler özüniň «Parahatçylygyň ýaş çapary» bolandygyna elmydama buýsanyp gezejekdigine şek-şübhe yok.

Elbetde, «Bir gün duza — mün gün salam» diýilýär. Her bir ynsan iýen duzuna wepaly bolmaly. Talyplygymyň birinji

Tutus okuw ýylynyň dowamynda ylym-bilim beren hormatly ilçä Amangeldi Rahmanowyň her bir sapagy biziň üçin baýram, her bir goýan bahasy bolsa baýrakdyr.

ýylynda birnäçe bäsleşiklere, şol sanda Türkmenistanyň ýokary okuw mekdepleriniň arasynda geçirilen Döwlet bäsleşigine hem gatnaşdym. Okuwçy döwrüm hem «Altyn asyryň altyn zehinleri» atly ders bäsleşiginiň döwlet tapgyryna gatnaşyp, baýrakly orunlary eýeläpdim. Ýöne bu gezekki gazanan ýeňişime begenjimiň çägi bolmady. Eýýäm institutymyzyň üstünliklerine üstünlik goşmagym öňümde goýan borçlarymy ýerine ýetirip başlandygymyň aýdyň nyşanydy.

Ýaşlara şeýle mümkinçilikleri döredip berýän türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň, hormatly Prezidentimiziň janlary sag, belent başlary aman bolsun, tutýan tutumly işleri elmydama rowaçlyklara beslensin!

«Parahatçylygyň ýaş çaparlary» atly akyl-paýhas bäsleşiginiň guramaçylyk toparynyň her bir agzasyna köp sagbolsun aýdýaryn!

Şasenem MEÝLISOWA,
Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň I ýyl talyby,
«Parahatçylygyň ýaş çaparlary» atly akyl-paýhas bäsleşiginiň II möwsüminiň jeňijisi.

«Parahatçylygyň ýaş çaparlary» akyl-paýhas bäsleşiginiň II möwsümi üçin seçip alyş test synaglaryna ýurdumyzyň orta mekdeplerinden 300-den gowrak ýokary synp okuwçylar gatnaşdy.

Baş redaktor
Aýnabat NAZAROWA

Baş redaktoryň orunbasarlary: M.Mätgurbanow, G.Gurbansähedow.

Jogapkär kätib: B.Garaýew.

Jogapkär kätibiň orunbasary: A.Kaşanow.

Kätib: A.Nobatowa.

Bölüm müdiri: J.Öwezowa.

Edebi işgärler: A.Ýazweliýew, A.Atajykowa.

Fotohabarçy: T.Myratlyýew.

Korrektorlar: A.Hudaybergenowa, A.Döwletowa.

Redaksiion geňeşiň agzalary:

B.Ataýew, M.Berdiniýazow, W.Kadyrow,

R.Bäşimow, B.Saryýew, T.Gutlyýew,

B.Amansaryýew, B.Karaýew, A.Jumagulyýew,

M.Gandymowa, T.Babaýewa,

P.Çaryýew, O.Hemzäýew, T.Döwletowa,

J.Pürjähewa, O.Amanmuhammedowa.

Gazet elektron görnüşinde
HGI-niň www.iirmfa.edu.tm
internet saýtynda
ýerleşdirilýär.

E-mail:

yashdiplomathgi@gmail.com